

sikerét —, számos üzemben és községben most sem ismerték fel a könyvpropaganda jelentőségét. A könyvtáros elvtársak segítsége sem volt egyöntetű, a legtöbb üzemben teljesen különálló volt a könyvtári kiállítás az ünnepi könyvhét rendezvényeitől.

Ezek a hiányosságok eltörpülnek azonban az eredmények mellett. Megállapíthatjuk, hogy az ünnepi könyvhét betöltötte hivatását. Széles körben tudatosította a Szovjetunió gazdag irodalmának jelentőségét életünkben és újabb tízezrekkel és tízezrekkel ismertette meg a világ leghaladóbb, élenjáró kultúráját, irodalmát. A könyvterjesztő és könyvtáros elvtársaknak tanulniok kell az eredményekből és a hibákból is. Még nagyobb figyelmet kell szentelni a felvilágosító munkának, az ankétok, könyvkiállítások előkészítésének. Bátran és merészen új terjesztési módszereket kell alkalmazni. Munkánkban sohase felejtsük el, hogy a könyv munkásainak legfontosabb feladata nemcsak a könyvek eladása és olvastatása, hanem munkájuk szerves része egyre mélyebben szántó kultúrforradalmunknak.

PARCZER FERENC

A szépirodalmi olvasókörökről

A DISZ Központi Vezetőség Intéző Bizottságának határozata a DISZ szervezetek könyvpropaganda munkájáról az elmúlt év novemberében jelent meg. Azóta négy hónap telt el és már most a kezdet-kezdetén jelentős eredményekről lehet beszámolni. Az ifjak és leányok a határozat megjelenése előtt is sűrűn látogatták a könyvtárakat, de számuk most egyre nő és a fiatalok olvasásának gazdái a DISZ könyvtárfelelősök, vagy másképpen nevezve, a DISZ könyvpropagandisták, egyre több szervezetben kezdik meg a munkájukat. A DISZ szervezetek és igen sok helyen már a DISZ könyvfelelősök munkájának legnagyobb eredménye az a számos olvasókör, amely március 9-re. szeretett Rákosi elvtársunk 60. születésnapjára való készülés alkalmából jött létre. Ezeknek az eredményeknek elérésében igen komoly szerepük van az üzemi, városi és népkönyvtáraknak, akik segítették az újonnan beállított DISZ könyvpropagandisták, fiatal könyvtáros aktívák munkáját. E munka folyamán javult a DISZ szervezetek és a könyvtárak közötti kapcsolat is, ami szintén hozzájárult elért eredményeinkhez.

Az olvasókörök első sikerei

A szépirodalmi olvasókörökről hallottunk már március 9-e előtt is, valamegyest a formája is ismert volt, sőt működött is imitt-amott egynéhány. Március 9. azonban könyvpropaganda munkánkon belül 1400—1500 olyan szépirodalmi olvasókörnek volt a szülőanyja, amelyek a DISZ szervezetek kezdeményezése nyomán jöttek létre, és amelyeknek részvevői azokat a könyveket olvasták és dolgozták fel, amelyek Rákosi elvtárs életéről, munkásságáról szólnak. Ezek közé a könyvek közé tartoznak elsősorban Vas Zoltán: *16 év fegyházban*, és a *Rákosi per* című művek.

Egyedül Sztálinvárosban 137 kör jött létre, 2640 részvevővel. Az egyes megyékben szintén nagy számmal és sok részvevővel alakultak meg az olvasókörök. Ez természetesen attól is függött, hogy a DISZ megyebizottságok és a könyvtárfront »mérnökei«: a könyvtárosok mennyire értették meg a kezdeményezés jelentőségét és mennyire tudtak a kezdeményezés élére állni, szervezőjévé válni. Győr megyében 225 kör alakult igen rövid idő alatt. Baranyában 180, Fejérbén 97, Borsodban viszont csak 30—40 a létrejött olvasókörök száma.

A közel 1500 olvasókörben sokezer fiatal ismerkedett meg Rákosi elvtárs életével és ezáltal a szépirodalmi olvasókörök jelentős politikai sikert értek el, bebizonyították életrevalóságukat.

Mégis felmerültek vitás kérdések a körök formájáról, életrevalóságáról, sorsáról, főképpen, hogy fenntartsák-e a köröket továbbra is. Nem bomlanak-e fel ezek a körök, miután elmúlt március 9. és befejezték azoknak a könyveknek olvasását, amelyek Rákosi elvtársról szólnak. A DISZ nagy fontosságot tulajdonít a körök munkájának és mivel az olvasóköröknek az előbb említett politikai sikerein túl még igen sok jó és hasznos oldala van, minden amellett szól, hogy a köröket nemcsak fenn kell tartani, hanem tovább kell fejleszteni és minél több új szépirodalmi kört kell létrehozni, foglalkozni kell munkájukkal.

Az olvasókör a könyvpropaganda munka egyik legegyszerűbb formája

Bármely üzemben, városban, községben, iskolában létre lehet hozni olvasóköröket. A résztvevők számát, amint a tapasztalat mutatja, nem lehet pontosan kiszabni. Voltak DISZ szervezetek, ahol 8—10 résztvevővel tartották meg, mint pl. a székesfehérvári motorjavító műhelyben. Viszont volt olyan község, mint Nádasladány, ahol 50—60 főre nőtt az olvasókör résztvevőinek száma, — ekkor kettéváltak, — és ezután mint két külön olvasókör dolgoztak tovább. Igen sok helyen, mint pl. az említett motorjavító műhelyben is a fiatalok bevonták az időseket az olvasókör résztvevői közé.

Az olvasókörökben a legjobban olvasó fiatal; rendszerint a DISZ könyvpropagandista, jól tanuló középiskolás fiatal, a könyvtáros fiatal aktívája, vagy maga a könyvtáros olvasott fel egy-egy részt, vagy fejezetet. Arra is volt példa, hogy lelkes pedagógus végezte a felolvasást, s ez igen jó dolog.

Az ilyen közös felolvasásokon való részvétel elősegíti a kollektív szellem érzésének kialakulását és a felolvasás utáni viták, beszélgetések fokozzák a könyv témája iránti érdeklődést. Egy szóval nemcsak a könyv elolvasását biztosítják az olvasókörök, hanem segítik a könyv mondanivalójának megértését is.

Az olvasókörök könnyítik a könyvtáros gondját, főleg falun

Igen sok idő telik el addig, amíg egyéni olvasáson keresztül három-négy olvasó elolvassa a könyvtár valamelyik könyvét. Közben a jó könyvnek hamar híre megy és a könyvtárost nap mint nap ostromolják érte. Az ilyen nehézségeket — a könyvhiányt — csak fokozza az, ha ráadásul az olvasó határidőn túl, késve viszi vissza a könyvet. Ennek a nehézségnek a megoldását segíti az olvasókör, ahol egyszerre 8—10—15 vagy 20 résztvevő »olvassa a könyvet«. Ez vonatkozik főleg falura és a kisebb könyvtárakra. Az ilyen közös olvasás hasznos az idősek, az írni-olvasni nem tudók részére is, akik meghallgathatják az olvasóköri felolvasásokat.

Az olvasókörök segítik a politikai nevelőmunkát

A rendszeresen működő olvasókörök munkáját igen jól lehet irányítani azáltal, hogy milyen könyvek olvasását tűzzük ki célul. Erre a legjobb példa a Rákosi elvtárs életét tanulmányozó olvasókörök példája. Hasonlóképpen olvashatják az egyes politikai eseményekkel, évfordulókkal kapcsolatos könyvek: mint pl. a »Fegyvert s vitézt éneklek«, a »Vigszínházi csata«, a »Moszkvától—Berlinig« stb., vagy pl. a tavaszi munkával, a tszcs-ék erősítésével kapcsolatban az »Aratás«, a »Huszon-

négyen kezdtek», *»Uj barázdát szánt az eke*», a *»Szívvel-lélekkel*», a *»Turkeve*» stb. könyveket. Ugyanígy a mindennapi nevelőmunkánk témájának szolgálatába állíthatjuk a könyveket, ha a könyveket témák szerint választjuk ki, ha az olvasókörök a hazafiassággal, a honvédő szellemű neveléssel, az öt éves tervünkkel, a szocialista erkölcs kérdéseivel, a termelés eredményeinek növelésének kérdésével kapcsolatos politikai, szépirodalmi, ismeretterjesztő, vagy műszaki szakkönyveket dolgoznak fel; hogy ez mennyire így van, azt a DISZ-szervezetek munkájában szerzett tapasztalatok szintén bizonyítják.

Az olvasókörök erősítették a DISZ munkáját. Több DISZ szervezetben, ahol eddig az ifjúság szabadidejének kihasználásával nem törődtek, az olvasókörök rendszeres munkája nyomán a szervezeti élet felélénkült. Ilyen eset történt pl. Csór községben, Abán és más szervezetekben, ahol az olvasókörbe elhívtak olyan fiatalokat is, akik nem voltak tagjai a DISZ-nek. Mikor ezek a fiatalok eljártak a DISZ olvasókörökhöz; közelebb kerültek a DISZ-hez és az ott szerzett jó tapasztalatok nyomán beléptek a szervezetbe is. Másutt a politikai oktatásba való felvételüket kérték a résztvevők. A körök munkája a termelésre is hatással volt. Pl. a Ganz Vagongyárban a munkafegyelem és a minőség megjavítása terén értek el eredményt azok, akik résztvettek az olvasókörökben.

Az olvasókörök eddigi munkájában, főleg irányításában hibák is vannak. A legfőbb hiba az, hogy a könyvtárosok és a DISZ-szervezetek között a kapcsolat nem mindenütt kielégítő. Részben abból adódik, hogy csak mint DISZ olvasókörök szerepeltek és az idősek részvétele, bevonása ezekbe a körökbe igen gyér. Ez az új területen való tapasztalatlanságot, tapogatózást is és a vezetés, irányítás gyengeségét is mutatja. A megalakult olvasókörök még kevés gyakorlattal rendelkeznek és részükre módszertani anyag is csak ezután készül. Hiba az is, hogy nem ismerik fel mindenütt az olvasókörök alakulásának, létrehozásának jelentőségét és kilátásait.

Minél több életerős olvasókört

A Szovjetunióban ahol hatalmas méretű az olvasók tábora és a könyvek nagy megbecsülésben részesülnek, az olvasókört, mint a könyvek propagálásának és felhasználásának szélesmértű eszközt igen sikeresen alkalmazzák. Ez a példa is arra kell, hogy ösztönözzön bennünket, hogy a meglévő kezdeményezések nyomán minél több, rendszeresen működő, életerős olvasókört hozzunk létre. Elsősorban a már működő olvasókörök részére kell feladatokat adni. További könyvek olvasását célul tűzni, nehogy fennakadás legyen a folyamatos munkában, amely feltétele az olvasókörök jó munkájának. Tehát állandósítani kell az olvasókörök munkáját. A már működő körök mellé és ott, ahol még nincsenek olvasókörök, újabbakat kell létrehozni. Az olvasókörökben olvassanak fel a helyi viszonyoknak megfelelően: aktuális könyveket. Az olvasókörök törekedjenek arra, hogy minél nagyobb számban olvassanak szakmabavágó, ismeretterjesztő és műszaki könyveket is. Ügyelni kell arra, hogy a kiválasztott könyvek érdekesek legyenek, a felolvasás pedig élénk és jól érthető. Az olvasókörök a résztvevők megegyezése szerint, hetenként egyszer-kétszer vagy esetleg minden este tartsanak összejövetelt, felolvasást.

Az olvasókörforma a könyvpropaganda munkán belül egy olyan újabb forma, amelyik most kezd elterjedni, belőle napról-napra országszerte mind többet hoznak létre a könyvtárfront munkásai. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a könyvpropaganda munkának az előzőleg már jól bevált olyan formáival, módszereivel, mint az ankétok, az irodalmi esték, könyvismertetések, könyvkiállítások és főleg az egyéni olvastatás, ne foglalkozzunk. Ha a könyvtárosok, vagy a DISZ könyv-

propagandisták valamelyike azt mondaná, hogy mától kezdve bennünket más nem érdekkel, csak az olvasókör, az nagyon veszélyes dolog lenne.

Az olvasókör igen jó eszköz a könyvek népszerűsítésére, különösképpen az ifjúság között. Egymagában ez azonban nem elég. A cél az, hogy minden olvasót olyan olvasóvá neveljünk, aki a könyveket szereti, önállóan, egyénileg is olvas, a könyveket fel tudja használni művelődésének gyarapítására, egyénileg is tud helyes következtetéseket levonni, a könyvekről véleményt alkotni. Azt kell elérnünk, hogy az emberek a könyvekhez úgy vonzódjanak, mint az éltető napfényhez, s a könyv részükre olyan szükséglet legyen, mint az levegő, amely nélkül élni nem lehet. *Az olvasókör is egy út e cél felé.*

E cél érdekében továbbra is törekedjünk az egyéni olvastatásra, könyvismertetések, ankétok, irodalmi esték megtartására, könyvkiállítások rendezésére s *emellett olvasókörök szervezésére, alakítására.* Sőt már előre tekintve kísérletezzünk olyan újabb formákkal, mint az irodalmi felolvasások, olvasókonferenciák, különböző műsoros irodalmi témaesték, délelőtti matinék, amelyek szovjet könyvtárak munkájáról szóló ismert szakirodalom tapasztalatai szerint a Szovjetunióban igen népszerűek, viszont nálunk még nem ismeretesek.

A DISZ-szervezetek továbbra is legyenek kezdeményezői az olvasókörök alakításának. A könyvtárral közösen hívják meg a felnőtteket és azokat a fiatalokat is, akik nem DISZ-tagok. Alakítsanak olvasóköröket a kultúrotthonokban. Hozzának létre olvasószobákat. Alakítsanak olvasóköröket a bányász- és építőipari szállásokon. Üzemekben a műhelyeknél, tszcs-ben, gépállomások szálláshelyein, állami gazdaságokban, falun a jól dolgozó gazdák házáinál. Az olvasókörök legyenek dolgozóink tízezeinek művelői. Az olvasóköröknél végzett munkát az a közös érdek vezesse, hogy ezzel is a szocializmus építését segítik és kulturális forradalmunknak szereznek újabb győzelmet.

A fiatalok, mivel a könyvtárak olvasói között a legnagyobb számmal vannak, egyben a leghivatottabbak arra, hogy a könyvtáraknak legtöbb segítséget nyújtsanak. A könyvtárosok igényelik, kérik a DISZ-szervezetek, a DISZ-könyvpropagandisták, a fiatalok segítségét. Erre alapot ad a DISZ Intéző Bizottságának az a határozata, amely a DISZ könyvpropaganda munkájának feladatait célul tűzte ki. Az a kapcsolat, amely már megvan a DISZ-szervezetek és a könyvtárak között, biztosíték a további jó munkára. Ezt a kapcsolatot kell most szélesíteni és vállalva együtt dolgozni a DISZ-szervezeteknek és a könyvtárosoknak a további eredményekért.

MIKUSIK ÁRPÁD

»Ahhoz, hogy valaki élni tudjon a maga és hazája javára a szabadság jogaival, nemcsak a jogok, gazdasági lehetőségek, hanem kultúra, műveltség is kell. Az a jó állampolgár, aki elég tudással rendelkezik ahhoz, hogy meglássa és megértse az összefüggéseket a maga mindennapi munkája, magartartása és nemzete sorsa, sőt ezen túlmenően a nemzetközi viszonyok között.«

(Rákosi)